

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT!

JAARVERSLAG 2020

VOORWOORD

BIODIVERSITEIT IN NEDERLAND HERSTELT ZICH NIET VANZELF...

Het vraagt om een systeemverandering die we samen aan moeten pakken. Met boeren, terreinbeheerders, bedrijven, particulieren, onderzoekers en overheden. Met het Deltaplan Biodiversiteitsherstel zetten we ons in voor een Nederland waar mensen en natuur zich kunnen ontplooiën. Zodat Nederland een voorbeeld kan worden van een dichtbevolkte delta waar biodiversiteit en economische ontwikkeling samengaan.

Met het Deltaplan bouwen we aan een maatschappelijke beweging voor biodiversiteitsherstel. Een beweging die we structureel willen verankeren in alle geledingen van onze samenleving. Het afgelopen jaar is onze beweging sterk gegroeid van 23 partners in 2019 naar 76 partners in 2021. Alle partners hebben een concreet commitment voor bevordering van biodiversiteit gegeven waarmee zij zelf mee aan de slag gaan. Jaarlijks zal de voortgang vanuit het Deltaplan worden getoetst. Ook het aantal supporters is sterk gestegen van 35 tot 72. De groei van het aantal partners en supporters laat zien dat het gedachtengoed van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel niet alleen door steeds meer partijen wordt onderschreven maar ook vertaald wordt naar concrete actie door al deze partijen. Dit verheugt ons bijzonder.

In het Deltaplan Biodiversiteitsherstel hebben we vijf succesfactoren voor biodiversiteitsherstel gedefinieerd: draagvlak en gedeelde waarden, nieuwe verdienmodellen, stimulerende en coherente wet- en regelgeving, kennis & innovatie en gebiedsgerichte samenwerking.

Met elk van deze succesfactoren zijn we samen met onze partners het afgelopen jaar hard aan de slag gegaan. Zo hebben we in de tweede helft van 2020 de publiekscampagne 'Maak Grijs Groener' gelanceerd om de Nederlandse burger laagdrempelig te laten kennismaken met het begrip biodiversiteit en hun te inspireren om zelf bij te dragen aan een groene, biodiverse wereld.

We hebben een leidraad voor gebiedsgerichte samenwerking ontwikkeld. Ook lanceerden we in 2020 het 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds. Dit fonds stimuleert de samenwerking tussen burgers, boeren en terreinbeherende organisaties. Daarnaast hebben we een Aanvalsplan Landschapselementen opgesteld dat in het voorjaar van 2021 is gepubliceerd.

Op verzoek van het Deltaplan heeft Wageningen Economic Research in kaart gebracht wat de meerkosten zijn voor een meer biodiverse bedrijfsvoering voor melkveehouders en akkerbouwers. Het rapport vormt een belangrijke basis om samen met alle betrokken stakeholders aan de slag te gaan voor de realisatie van succesvolle verdienmodellen voor biodivers ondernemen.

Vorig jaar is ook het zesjarige programma LIFE IP All4Biodiversity van start gegaan waarin het Deltaplan een grote rol vervult. Dit programma heeft als doel de kwaliteit van natuurgebieden in Nederland te verhogen door een integrale aanpak voor het beheer van Natura 2000 gebieden inclusief de omliggende gebieden te ontwikkelen. Dit in samenwerking met alle landgebruikers.

Meer over al onze activiteiten van het afgelopen jaar leest u dit eerste jaarverslag van het Deltaplan. Wij wensen u veel leesplezier.

Als u vragen of opmerkingen hebt, laat het ons weten via info@samenvoorbiodiversiteit.nl.

Louise Vet

Voorzitter Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

Ronald Hiel

Directeur Programmabureau
Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

INHOUDSOPGAVE

Onze maatschappelijke beweging groeit	5
Werken aan systeemverandering	7
Publiekscampagne 'Maak Grijs Groener'	12
Samen voor Biodiversiteitsprijs	15
Samen voor biodiversiteit Innovatiefonds	17
Elkaar inspireren en van elkaar leren	19
Gebiedsgericht werken aan biodiversiteit	20
Versterking verdienvermogen voor biodivers ondernemen	22
Coherente wet- en regelgeving	24
Ontwikkelen en uitwisseling van kennis	26
Monitoring impact van onze gezamenlijke inzet	28
Partners van het Deltaplan	31
Financiële verantwoording	32

AANTAL PARTNERS VERDRIEDUBBELD

ONZE MAATSCHAPPELIJKE BEWEGING GROEIT

Steeds meer bedrijven en organisaties sluiten zich aan bij het Deltaplan. Het aantal partners is het afgelopen jaar meer dan verdriedubbeld, van 24 partners in 2019 naar 76 partners in 2020.

De partners van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel geven een concreet commitment over voor hoe zij willen bijdragen aan biodiversiteitsherstel in Nederland. Alle commitments van onze partners zijn te vinden op onze website. Partners worden gevraagd om jaarlijks te reflecteren op hun commitment: Welke doelen zijn al gehaald, waar wordt aan gewerkt en zijn er nieuwe acties ingezet?

[AL ONZE PARTNERS >](#)

VLOG

In 2020 hebben een aantal van onze partners in een vlog laten zien hoe hun organisatie werkt aan biodiversiteitsherstel.

[BEKIJK ALLE VLOGS >](#)

SUPPORTERS

Ook het aantal supporters is in 2020 flink toegenomen. We groeiden van 35 supporters in 2019 naar 72 supporters eind 2020. Benieuwd naar onze supporters?

[BEKIJK ALLE SUPPORTERS >](#)

SCHAKELEN OP 5 SUCCESFACTOREN EN MONITORING

WERKEN AAN SYSTEEMVERANDERING

Om te komen tot biodiversiteitsherstel in Nederland is een systeemverandering nodig. Het Deltaplan heeft 5 succesfactoren geïdentificeerd om deze systeemverandering aan te jagen:

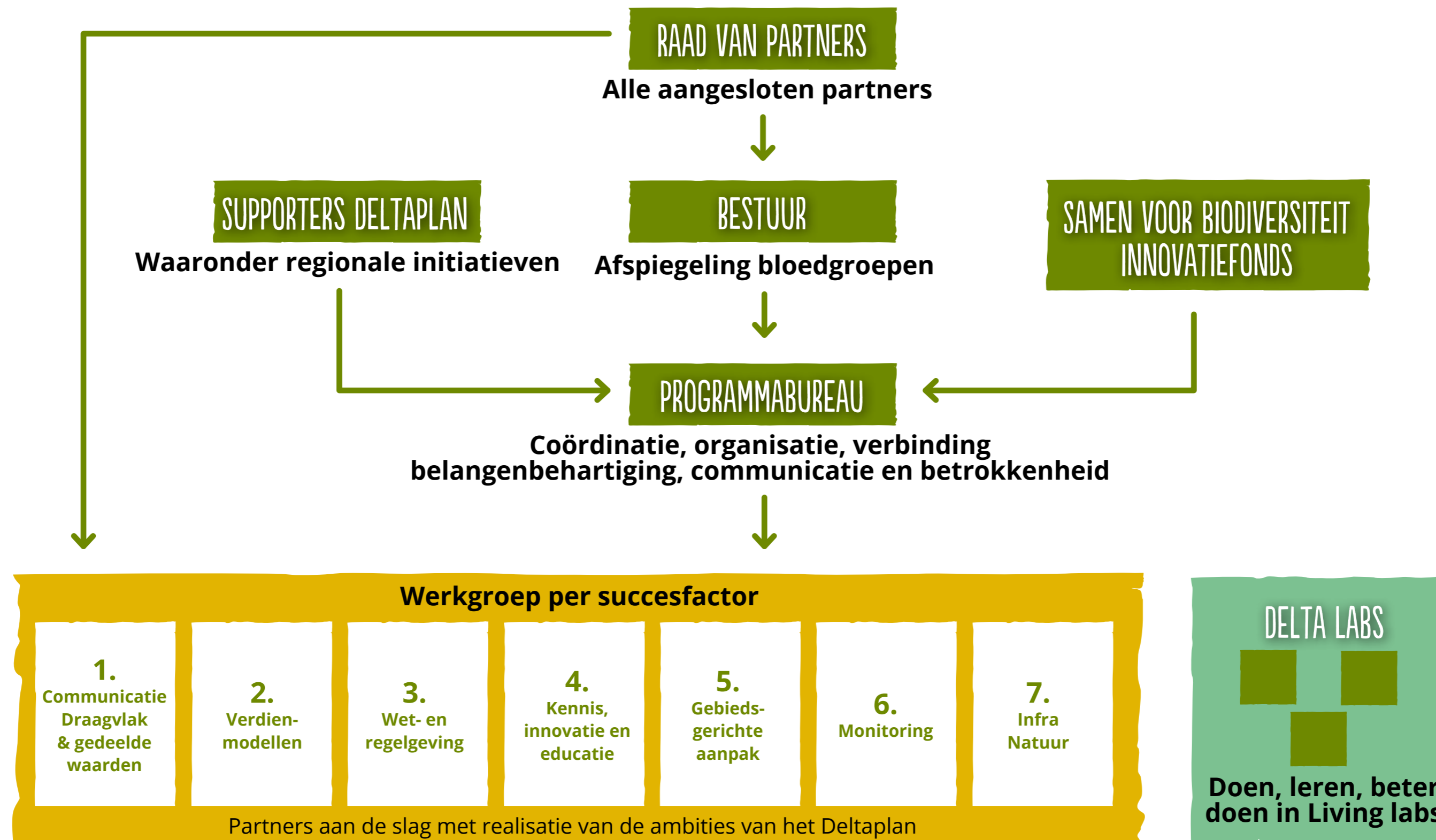
1. DRAAGVLAK EN GEDEELDE WAARDEN
2. VERDIENMODELLEN
3. COHERENTE WET- EN REGELGEVING

4. KENNIS, INNOVATIE EN EDUCATIE
5. GEBIEDSGERICHTE SAMENWERKING

In 2020 zijn voor elke succesfactor werkgroepen met partners van het Deltaplan aan de slag gegaan. Daarnaast is ook een werkgroep Monitoring opgezet en is begin 2021 ook een werkgroep InfraNatuur gestart. Meer informatie hierover is te vinden in de volgende hoofdstukken.

We zijn in de tweede helft van 2019 van een structuur met de kwartiermakers overgegaan naar een nieuwe organisatiestructuur. De Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel is opgericht, met een bestuur en een projectbureau voor de coördinatie en organisatie van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Ook is er een Raad van partners, die via onze partnerbijeenkomsten en nieuwsbrieven van informatie wordt voorzien en gevraagd en ongevraagd het bestuur van advies kan voorzien.

ORGANISATIESTRUCTUUR STICHTING DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

PARTNERS

Centraal in het Deltaplan staan onze partners. Om deel te kunnen nemen aan het Deltaplan, vragen wij van al onze partners een commitment met oog op biodiversiteitsherstel. Dit houdt in dat zij een (afrekenbare) ambitie of doelstelling in de geest van het Deltaplan (specifiek in relatie tot ten minst één van onze succesfactoren) formuleren. Als partner zijn ze verantwoordelijk voor de uitvoering van het eigen commitment aan het Deltaplan en verbinden ze zich eraan om over de voortgang hiervan te communiceren aan de stichting. Verder kunnen onze partners vrijwillig deelnemen aan én of meerdere van de werkgroepen. Drie keer per jaar brengen we al onze partners samen tijdens een partnerdag. Vanwege COVID-19 hebben we afgelopen jaar twee van de drie partnerbijeenkomsten online gehouden.

SUPPORTERS

Naast onze partners ondersteunen ook veel kleine ondernemers en regionale initiatieven het Deltaplan. Dit zijn onze supporters. Zij staan volledig achter de doelstelling van het Deltaplan en zetten zich lokaal in voor biodiversiteitsherstel. Supporters worden maandelijks op de hoogte gehouden van de activiteiten van het Deltaplan en het laatste nieuws via onze nieuwsbrief. Ook nodigen we ze jaarlijks uit voor de Partner- en Supporterdag van het Deltaplan.

BESTUUR

Het bestuur van stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel bepaalt het beleid van de stichting en hoe we onze financiële middelen inzetten. Het bestuur vertegenwoordigt een goede afspiegeling van de bloedgroepen van de stichting (overheid, particuliere instellingen, waterschappen en onderwijs

instellingen). Dit bestuur bestaat uit leden die vanaf het allereerste begin bij het Deltaplan betrokken zijn geweest aangevuld met leden die zich later hebben aangesloten bij de stichting. Het bestuur komt iedere zes tot acht weken bijeen voor een algemene vergadering.

HET BESTUUR BESTOND IN 2020 UIT:

Louise Vet (voorzitter)

Hoogleraar Ecologie aan de WUR en onderzoeker bij NIOO-KNAW

Ruud Tijssens (penningmeester)

Director Public & Cooperative Affairs bij Agrifirm

Hank Bartelink (secretaris)

Directeur-bestuurder bij LandschappenNL

Mariska Harte (adviseur)

Senior beleidsadviseur bij Ministerie van LNV

Koos Biesmeijer (algemeen bestuurslid)

Hoogleraar Natuurlijk Kapitaal en wetenschappelijk directeur bij Naturalis

Natasja Oerlemans (algemeen bestuurslid)

Hoofd Voedsel & Landbouw bij Wereld Natuur Fonds

Marcel Belt (algemeen bestuurslid)

Bestuurder bij Hoogheemraadschap van Delfland

Alex Datema (algemeen bestuurslid)

Melkveehouder en voorzitter bij BoerenNatuur

Bas Rüter (algemeen bestuurslid)

Directeur Duurzaamheid bij Rabobank

Ben Haarman (algemeen bestuurslid)

Portefeuillehouder Natuur- en Landschapsontwikkeling LTO Nederland

PROJECTBUREAU

De coördinatie en organisatie van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel wordt uitgevoerd door het projectbureau. Dit bureau ondersteunt het bestuur en de werkgroepen en is verantwoordelijk voor het onderhouden van de contacten met alle partners en supporters en externe stakeholders. De administratie van de stichting wordt ook verzorgd door het bureau. Verder is het projectbureau verantwoordelijk voor de communicatie over het Deltaplan, organiseert zij de partnerdagen en de Partner- en Supporterdag en fungeert ze als vraagbaak voor (aspirant) partners en supporters.

Ronald Hiel
Directeur projectbureau

Corlissa van Lohuizen
Communicatieadviseur

Sanne Hooiveld
Projectmedewerker

Judy Koppenjan
Beleidsadviseur

Margo Meijerink
Beleidsadviseur

PUBLIEKSCAMPAGNE 'MAAK GRIJS GROENER'

Het actief betrekken van Nederlanders bij biodiversiteitsherstel is cruciaal voor onze aanpak. Iedereen, van burger, onderzoeker tot boer, bedrijfsleven, terreinbeheerders of overheid kan helpen het verschil te maken.

Uit **onderzoek**, dat op initiatief van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is uitgevoerd, blijkt dat bijna twee derde van Nederland niet weet wat het begrip biodiversiteit precies betekent. We willen met onze publiekscampagne de burger laten kennismaken met wat biodiversiteit nou precies is én laten zien hoe we samen kunnen bijdragen aan een groene, biodiverse wereld. Daarom hebben we met onze partners en supporters de publiekscampagne Maak Grijs Groener opgezet. De publiekscampagne bevat onder andere een TV commercial, een social media campagne en een website met informatie over biodiversiteit én tips om zelf aan de slag te gaan.

De campagne is in oktober 2020 gestart. Financiering komt uit bijdragen van de Postcode Loterij en het ministerie van LNV.

BEREIK VAN DE CAMPAGNE

Met de campagne hebben we sinds de start in oktober al miljoenen mensen bereikt. De campagne bestaat uit drie fases: SEE, THINK en DO. In de SEE fase richtten we op het bekender maken van het lastige begrip biodiversiteit. In de THINK fase (vanaf november 2020) laadden we het begrip 'biodiversiteit' bij de groep die er in de THINK fase mee had kennisgemaakt. In de DO fase (vanaf maart 2021) activeren we onze doelgroep om actie voor biodiversiteit te ondernemen. De Biodiversiteitswijzer (zie onder) is hier onderdeel van.

We hebben ingezet op massamedia (TV, online advertising en Outdoor) en op meer gerichte media (via Facebook, Instagram en YouTube). Hieronder zijn de bereikcijfers (gemeten op 15 april 2021 in de DO fase) per kanaal weergegeven:

- TV: **3.200.000** mensen bereikt
- Outdoor: **1.200.000** contacten (op 400+ videoschermen)
- Search Engine Advertising :**1037** clicks.
- Social media: **350.000** personen 2 keer bereikt (dit is alleen de betaalde inzet)

DE BIODIVERSITEITSWIJZER

Uit ons onderzoek naar de bekendheid van biodiversiteit bleek dat nog veel te weinig mensen weten wat je precies kunt doen voor meer biodiversiteit in je omgeving. Daarom lanceerden wij in maart van dit jaar de Biodiversiteitswijzer, als onderdeel van de DO fase. Met de Biodiversiteitswijzer zie je snel en eenvoudig welke tips voor een groene omgeving bij je past. En krijgt je tips over hoe je dit kunt uitvoeren. De Biodiversiteitswijzer is inmiddels al 15.000 keer ingevuld.

Doe de biodiversiteitswijzer →

Maak Grijs

BOEREN EN BURGERS SAMEN AAN DE SLAG VOOR BIODIVERSITEIT

SAMEN VOOR BIODIVERSITEITSPRIJS

Begin maart 2020 was de eerste Partner- en Supporterdag van het Deltaplan. We kwamen bij elkaar op de natuurinclusieve boerderij De Eemlandhoeve in Bunschoten-Spakenburg. De bijeenkomst stond in het teken van het uitwisselen van kennis en ervaringen over gebiedsgerichte aanpak voor biodiversiteitsherstel. Ook werd die dag de Samen voor Biodiversiteitsprijs uitgereikt aan twee lokale initiatieven waarbij boeren en burgers samenwerken van de verbetering van de biodiversiteit. Uit 98 inzendingen selecteerden wij twee winnaars: projecten It Heidenskip en Bloeiende Beren Bonden Burgers en Boeren.

Project It Heidenskip werkt aan kruidenrijk grasland én plasdrassen voor weidevogels in Friesland. Hoe ze dat doen, zie je in deze video.

[BEKIJK DE VIDEO >](#)

Project Bloeiende Zwijnsweg zet het dorp Ens in de Noordoostpolder in bloei met een 'biodivers lint' door het landschap. Hoe ze dat doen, zie je in deze video.

[BEKIJK DE VIDEO >](#)

STIMULEREN SAMENWERKING IN DE PRAKTIJK VOOR MEER BIODIVERSITEIT

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT INNOVATIEFONDS

Op onze eerste online partnerdag in juni werd het 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds gelanceerd. Dit fonds, afkomstig van een bijdrage van de Postcode Loterij richt zich op het (mede) mogelijk van innovatieve praktijkprojecten voor biodiversiteitsherstel door samenwerking tussen boeren, terreinbeherende organisaties, burgers en overheden.

Meer dan 130 aanvragen werden ingediend. Het bestuur van stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel heeft 8 projecten uitgekozen die we in de periode 2020-2021 financieel ondersteunen.

DEZE PROJECTEN ZIJN

- **Duizend bloemen, Overijssel:** Project Duizend Bloemen is een samenwerking van burgers, boeren en andere grondgebruikers, gemeente Olst-Wijhe en (semi-)overheden die natuurherstel en duurzaam landgebruik rondom Olst willen bevorderen.
- **Salland biodivers, Overijssel:** Project Salland Biodivers gaat biodiversiteit terugbrengen door op 30 tot 35 plaatsen in de gemeente Olst-Wijhe en Raalte kleine glooiingen te maken, terug te brengen en bestaande glooiingen te versterken in het Sallandse landschap.

- **Groene verbindingen Hondsrug Haren, Drenthe/Groningen:** Project Groene Verbindingen wil een brug slaan tussen agrarisch gebruik, recreatie en natuurbeheer. Het project richt zich op het ontwikkelen van groene verbindingen, het produceren en testen van paaltjessystemen ter bescherming van bijzondere ecologische locaties én kennisverspreiding.
- **Kilometers bloemrijke oevers, Zuid-Holland:** Project Kilometers bloemrijke oevers zet zich o.a. in voor drie te versterken verbindingen in het Groene Cirkel Bijenlandschap, kilometers bloemrijke oevers, samenwerking tussen boeren, burgers en bedrijven, en bewustwording van het belang van bloemrijke gebieden.
- **Bloeiend Nieuwegein, Utrecht:** Bloeiend Nieuwegein wil biodiversiteit verhogen in de buurt en jeugd betrekken bij de natuur. Dit wordt gedaan door het omzetten van gras en verharding naar zaaibedden voor wilde bloemen bij scholen en in wijken van Nieuwegein.
- **Hoeksche Waard Zoemt, Zuid-Holland:** In project Hoeksche Waard Zoemt wordt biodiversiteitsherstel gerealiseerd door een netwerk van ecologisch beheerde bermen, oevers, akkerranden en dijktaaluds dat de natuurgebieden en de dorpen en buurtschappen in de Hoeksche Waard met elkaar verbindt en als groene vingers doordringt in het bebouwde gebied.
- **Bedrijventerreinen die bruisen, Gelderland:** Project Bedrijventerreinen die bruisen wil laten zien dat natuurontwikkeling op bedrijventerreinen de vitaliteit, creativiteit en productiviteit van medewerkers positief kan beïnvloeden: dé sleutel om bedrijven massaal aan te sporen tot vergroening.
- **Patrijs in het Bentwoud, Zuid-Holland:** Project Patrijs in het Bentwoud wil een toename van de patrijzenstand realiseren, gekoppeld aan een toename van de biodiversiteit in het gebied.

NIEUWE WEBSITE DELTAPLAN MET INTERACTIEVE KAART INITIATIEVEN VOOR BIODIVERSITEIT

ELKAAR INSPIREREN EN VAN ELKAAR LEREN

Vanwege de groeiende aandacht en bekendheid van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is vorig jaar een nieuwe website voor het Deltaplan ontworpen en gelanceerd.

[BEKIJK DE WEBSITE >](#)

Op deze website laten we op een toegankelijke manier zien aan welke zaken we vanuit het Deltaplan werken en wat voor resultaten we boeken. Op een interactieve kaart kunnen alle partijen die werken aan biodiversiteitsherstel hun project uploaden. Hiermee brengen we letterlijk in kaart wat er speelt op het gebied van biodiversiteit om elkaar te inspireren en van elkaar te leren. Ook kun je op de interactieve kaart zien welke projecten bij jou in de buurt worden uitgevoerd.

GEBIEDSGERICHT WERKEN AAN BIODIVERSITEIT

Een belangrijke factor voor succesvol biodiversiteitsherstel is gebiedsgericht samenwerken. Samenwerking tussen verschillende gebieden in Nederland is cruciaal, want biodiversiteit kent geen scherpe grenzen. Kijk maar naar de insecten die gewassen bestuiven en de weidevogels en vlinders die zich zowel thuis voelen in natuurgebieden als in de wegbermen. Als alle grondgebruikers in een gebied gaan samenwerken, zijn er meer kansen voor wilde planten en dieren. Daarom willen we als Deltaplan met alle grondgebruikers samenwerken aan bevordering van biodiversiteit op gebiedsniveau.

Vanuit het Deltaplan werken we langs de volgende sporen aan het stimuleren van gebiedsgerichte samenwerking:

- Opstellen en - op basis van ervaringen uit het veld verfijnen - van praktische leidraad voor gebiedsgerichte samenwerking.
- Analyse van succesfactoren voor gebiedssamenwerking en identificeren van witte vlekken.
- Fungeren als platform voor het uitwisselen van best practices en opschalen van best practices.

PROGRAMMA LIFE IP ALL4BIODIVERSITY

Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel werkt samen met vijf provincies, twee ministeries en verschillende natuur- en landbouworganisaties onder de vlag van LIFE IP programma All4Biodiversity aan het stimuleren van gebiedsgerichte samenwerking om de kwaliteit van natuurgebieden te verhogen en de biodiversiteit in de daarom liggende gebieden te versterken. Binnen het programma gaan we op zoek naar kansen voor een meer natuurlijk beheer rondom natuurgebieden en inventariseren we hoe dat financieel en organisatorisch mogelijk gemaakt kan worden. Het programma bouwt voort op de samenwerking binnen het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en maakt daarnaast gebruik van de opgebouwde netwerken van het Deltaplan. Verschillende werkgroepen van het Deltaplan leveren input voor de verschillende actielijnen van het LIFE IP programma en/of fungeren als klankbordgroep. De provincie Zuid-Holland leidt het programma dat mogelijk wordt gemaakt door een bijdrage uit het Europese LIFE IP fonds.

WWW.ALL4BIODIVERSITY.NL

PUBLICATIE LEIDRAAD VOOR GEBIEDSGERICHTE SAMENWERKING

Het Deltaplan heeft in augustus vorig jaar een leidraad voor een gebiedsgerichte aanpak gepubliceerd. De opgave waar we nu voor staan is verdere concretisering van de leidraad om nog meer support te kunnen bieden aan partijen om met een gebiedsproces aan de slag te gaan. Daarnaast zullen we ons richten op het inspireren van partijen om via een gebiedsgerichte aanpak te werken. Mede onder de vlag van het LIFE IP programma brengen we in 2021 met ander partners voor een aantal pilotregio's in kaart brengen welke good practices qua gebiedsgerichte samenwerking er al zijn in deze regio, tegen welke belemmeringen men in de praktijk aan loopt, hoe de afstemming op verschillende schaalniveaus loopt en hoe de samenwerking kan worden verbeterd.

[DOWNLOAD DE PDF >](#)

STAPELING VAN BELONINGEN MOGELIJK MAKEN

VERSTERKING VERDIENVERMOGEN VOOR BIODIVERS ONDERNEMEN

Het Deltaplan heeft als ambitie stapeling van beloningen voor biodivers ondernemen mogelijk te maken door markt- en overheidspartijen te mobiliseren hieraan een bijdrage te leveren. De eenduidige basis voor het meten van de duurzaamheidsprestaties vormen de KPI's uit de biodiversiteitsmonitor melkveehouderij en die voor de akkerbouw die nog in ontwikkeling is.

HET DELTAPLAN HEEFT HIERVOOR EEN AANPAK LANGS 5 SPOREN GEFORMULEERD

- Business case inzichtelijk maken voor boeren. Laten zien wanneer biodivers ondernemen loont.
- Zicht op verdienmodellen die in de praktijk werken.
- Activeren vraagkant door outreach naar markt- en (semi)overheidspartijen voor een bijdrage aan beloning voor biodivers ondernemen.
- Beproeven van stapeling van verdienmodellen in de praktijk (doen, leren, beter doen).
- Opschalen good practices in de praktijk.

ZICHT OP MEERKOSTEN

Veel melkveehouders en akkerbouwers willen bijdragen aan het verbeteren van de biodiversiteit. Onzekerheid over de kosten en het terugverdienen daarvan, kan ondernemers echter belemmeren om tot actie over te gaan. Op verzoek van het Deltaplan heeft Wageningen Economic Research vorig jaar in kaart gebracht wat de meerkosten zijn voor een meer biodiverse bedrijfsvoering.

De centrale vraag van het onderzoek was: wat zijn de gemiddelde meerkosten als je maatregelen neemt om op het niveau te komen van de huidige 30% best presterende bedrijven? Volgens de onderzoekers kan een melkveehouder voor tussen de 2 en 3 euro per 100 kilo melk meerkosten maatregelen doorvoeren die zorgen voor een meer biodiverse bedrijfsvoering. Voor de gemiddelde akkerbouwer liggen deze meerkosten tussen de €185 en de €324 per hectare.

De verschillen in kosten komen voort uit verschillen tussen de typen bedrijven en grondsoorten waar de berekeningen voor zijn gemaakt.

De maatregelen die melkveehouders kunnen nemen, gaan over het bouwplan (bijvoorbeeld groter aandeel gras als vervanger van mais en een groter aandeel blijvend grasland), directe natuurmaatregelen (bijvoorbeeld randenbeheer langs snijma spercelen, gedeeltelijk inzaaien met kruidenrijk grasland, bescherming van weide- en erfvogels), bedrijfsvoering (bijvoorbeeld optimalisatie bemesting en voeding) en klimaatmaatregelen (bijvoorbeeld krachtvoer met lagere footprint). Voor akkerbouwers gaan de maatregelen vooral over het bouwplan en de bodem, zoals meer rustgewassen en verminderde grondbewerking, wat voor een betere bodemkwaliteit zorgt, en het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

De onderzoeksresultaten zijn bedoeld als startpunt voor de dialoog met markt- en overheidspartijen om boeren die prestaties leveren ter bevordering van biodiversiteit hier ook daadwerkelijk voor te belonen.

[DOWNLOAD HET RAPPORT >](#)

ZORGEN VOOR EEN STIMULEREND WETGEVEND KADER VOOR BIODIVERSITEIT

COHERENTE WET- EN REGELGEVING

Met coherente wet- en regelgeving ondersteunt de overheid de bijdragen van grondgebruikers aan biodiversiteitsherstel. Dit vormt het kader op basis waarvan partijen kunnen gaan doen wat nodig is. Voor coherente wetgeving zijn doelgerichtheid (in plaats van maatregelengerichtheid) en samenhang (de ene overheid ondersteunt de andere en de ene maatregel grijpt logisch in de op de andere) kernbegrippen. Stimulerende en coherente wet- en regelgeving zorgt er ook voor dat voorlopers beloond worden en achterblijvers veel minder mogelijkheden houden om niet aan de regels te voldoen (terugdringen free rider gedrag).

Als Deltaplan nemen we concrete wetgeving onder de loep die biodiversiteitsherstel belemmert, dan wel nog onvoldoende stimuleert. Daarnaast ontwikkelen we vanuit het Deltaplan ideeën om wet- en regelgeving coherenter (van maatregelgericht naar doelgericht) te maken en het stimuleringsbeleid voor biodiversiteitsherstel eenduidiger te maken. In 2020 hebben we in dat kader de vergroening van het landbouwbeleid, groenfinanciering en het nieuwe mestbeleid onder de loep genomen. Ook hebben we een enquête gehouden bij de partners over de gewenste

prioritering van het aanpakken van wettelijke knelpunten voor de verdere uitrol van natuurinclusieve landbouw (op basis van een rapport van CLM). De prioriteitenlijst is met de overheid gedeeld en besproken. Daarnaast is vorig jaar vanuit het Deltaplan een Aanvalsplan Landschapselementen opgesteld dat begin 2021 is gelanceerd.

AANVALSPLAN VOOR MEER LANDSCHAPSELEMENTEN

Het versterken van landschapselementen is belangrijk voor een groener Nederland. Het draagt bij aan maatschappelijke opgaven voor klimaat, natuur, biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw, stikstof, klimaatadaptatie en water. Daarom hebben we als Deltaplan samen met onze partners een Aanvalsplan Versterking Landschappelijke identiteit via Landschapselementen opgesteld.

Het Aanvalsplan heeft betrekking op alle grondbezitters in het landelijke gebied, dus niet alleen boeren maar ook

bedrijven, particulieren en overheden. Doel van het plan is om landschappen te vergroenen en de cultuurhistorische waarden ervan te vergroten. Het plan legt de nadruk op houtige landschapselementen, zoals bomen en hagen, maar ook kruidenrijke elementen langs akkers en waterlopen. Daarvan is liefst 60 procent verdwenen. Door houtige landschapselementen terug te brengen, kun je elk jaar ruim een megaton CO2 vastleggen.

[DOWNLOAD HET RAPPORT >](#)

OPSTELLEN KENNIS- EN INNOVATIEAGENDA EN VERANKERING IN HET ONDERWIJS

ONTWIKKELEN EN UITWISSELING VAN KENNIS

Er zijn nog duidelijke hiaten in de kennis die we hebben van biodiversiteit, van maatregelen, prestaties en indicatoren die succes meten tot een integrale aanpak en inzicht in hoe dit zich vertaalt naar ecologische winst. We kennen tegelijkertijd tal van initiatieven waar kennis uitgerold kan worden, door de wetenschap en praktijk kan worden getoetst en een plek kan krijgen in opleidingen. Opbouw en uitwisseling van kennis is een belangrijk speerpunt van het Deltaplan.

IN 2020 ZIJN VANUIT HET DELTAPLAN DE VOLGENDE ACTIVITEITEN OPGESTART:

1. Ontwikkeling van kennis-en innovatie-agenda voor biodiversiteitsherstel

In 2020 zijn de voorbereidingen begonnen voor de ontwikkeling van een integrale kennisagenda voor biodiversiteit. In deze agenda worden de volgende domeinen opgenomen: openbare ruimte, landbouw, natuur, bossen, water, gebouwde omgeving en financiële sector. In de kennisagenda zal worden aangegeven welke kennis er nog ontbreekt en dus ontwikkeld moet worden en waar en

hoe kennis beter benut kan worden voor biodiversiteitsherstel in de praktijk. Op basis van de agenda wordt een coherente lijst met meest urgente onderzoeksthema's opgesteld. Deadline voor de eerste versie van de kennisagenda is september 2021, waarna deze jaarlijks geactualiseerd zal worden.

2. Integratie van biodiversiteit als thema in het onderwijs

Dit is essentieel om de volgende generatie voor te bereiden op actuele opgaven in natuurbehoud en de juiste kennis en vaardigheden over biodiversiteit en natuurbehoud mee te geven. In 2020 is een eerste aanzet gemaakt voor het integraal meenemen van biodiversiteit in het onderwijs. De focus ligt in eerste aanleg op de groene hbo's en mbo's. In januari 2021 is een pilot gestart bij Zone.college, om een kennispool met inspirerende professionals in te richten.

3. Versterken kennisuitwisseling met eindgebruikers

Om ervoor te zorgen dat de kennis over natuurbehoud en biodiversiteitsherstel de juiste eindgebruiker bereikt, wordt er mede vanuit het LIFE IP programma gewerkt aan de ontwikkeling van een toolbox voor kennisuitwisseling tussen alle relevante actoren. In 2020 is hiertoe verbinding gezocht met diverse kennisplatforms, netwerken en de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs.

DOEN-LEREN-BETER-DOEN

MONITORING IMPACT VAN ONZE GEZAMENLIJKE INZET

Om er zeker van te zijn dat onze inzet daadwerkelijk leidt tot een toename van biodiversiteit, is het nodig om biodiversiteit te monitoren én vast te stellen hoe biodiversiteit wordt beïnvloed door de acties/maatregelen die we met elkaar nemen. Een belangrijke pijler van het Deltaplan is het concept 'doen-leren-beter doen'. Door met deze cyclus te werken, willen we in kaart brengen welke maatregelen wat voor effect hebben op biodiversiteit.

Het doel van het Deltaplan is het concretiseren en realiseren van een coherent monitoringstelsel dat in kaart brengt wat de trends zijn in belangrijke biodiversiteitsindicatoren op gebieds- en landelijk niveau en hoe deze samenhangen met de maatregelen die worden ingezet en de prestaties die geleverd worden in de verschillende gebieden en door grondgebruikers.

OM DIT TE REALISEREN WORDEN VANUIT HET DELTAPLAN DE VOLGENDE ACTIVITEITEN UITGEVOERD:

1. Verbinden van alle initiatieven in markt en beleid om eenduidig meten van prestaties voor een biodiverse landbouw te stimuleren (en daarmee ook een eenduidige basis te leggen voor stapeling van

beloningen). Voortbouwen op (en aandragen van verbeteringen van) KPI's uit biodiversiteitsmonitoring melkveehouderij en biodiversiteitsmonitor akkerbouw. Dit wordt gedaan door een projectteam 'KPI's landbouw en biodiversiteit',

2. Ontwikkelen van KPI's voor natuur en openbare ruimte. Doel is een set van KPI's te ontwikkelen die samenwerking en prestaties op gebiedsniveau inzichtelijk maakt. Er is hiervoor een projectteam voor ontwikkeling van KPI's voor natuur en een projectteam voor de ontwikkeling van KPI's voor openbare ruimte ingericht.
3. Ontwikkeling van een flexibele en integrale systematiek voor toepassing en verdere ontwikkeling van KPI's. Ook hier is een projectteam voor ingericht. Zij buigen zich over hoe de borging, opschaling en optelbaarheid van de systematiek moet gebeuren.

START DELTA LABS

In 2020 zijn in het kader van het Deltaplan drie Living Labs van start gegaan. Deze 'Delta Labs' bestaande uit transdisciplinaire consortia van kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties gaan in de praktijk op verschillende plekken in het land de mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel onderzoeken. In samenwerking met het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gaan de Delta Labs aan de slag met het identificeren van KPI's en monitoring van biodiversiteitsherstel in het landelijk gebied. Doel van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het ministerie van LNV is dat deze drie Living Labs een voortrekkersrol gaan vervullen. Het streven is namelijk dat een brede set van vergelijkbare Delta Labs ontstaat dat representatief is voor alle landschappen van Nederland en daarmee te vertalen zijn naar alle mogelijke praktijksituaties voor het behoud van biodiversiteit in het landelijk gebied en bijdragen aan de realisatie van kringlooplandbouw.

GEHONOREERDE PROJECTEN:

- **Living Lab Ooijpolder: opschalen van een succesvol socio-ecologisch experiment voor biodiversiteitsherstel.**

De Ooijpolderregio in het rivierengebied is een voorbeeld van een landschap waar natuurlijke elementen al gedeeltelijk zijn hersteld. Dit NWA Living Lab project onderzoekt de achterliggende processen die verantwoordelijk zijn voor de verkregen resultaten en begeleidt nieuwe initiatieven gericht op bestendiging en opschaling van de regionale successen.

- **Living Lab Alblasserwaard: naar een biodiverse, productieve, leefbare waard.**

Het Nederlandse veenweidegebied is de meeste biodiversiteit kwijt geraakt. Dit project gaat de negatieve trend omkeren door te onderzoeken welke beheermaatregelen biodiversiteit versterken, hoe deze onderdeel kunnen worden van verdienmodellen (boeren, overheden, NGOs) en hoe boeren en andere partijen in beweging kunnen komen om biodiversiteit te versterken.

- **Living Lab B7: met Boeren, Bewoners, Bezoekers en Beleidsmakers werken aan een Betere Biodiversiteit in de Bollenstreek.**

Het doel van Living Lab B7 laat zich het beste samenvatten als het aanleveren van inzichten en KPI's aan Greenport Duin- en Bollenstreek, Nationaal Park Hollandse Duinen en het Deltaplan Biodiversiteitsherstel om op lokale, regionale en nationale schaal bij te dragen aan de praktijk van biodiversiteitsherstel in landelijk gebied.

PARTNERS VAN HET DELTAPLAN 2020

AVVN	Gemeente Sint Anthonis.	Nefyto	Waterschap Vechtstromen
Aeres Hogeschool Wageningen	HAS-Hogeschool	NIOO-KNAW	Waterschap Vallei en Veluwe
Agrifirm	Helicon Opleidingen	NWB Bank	Waterschap Rivierenland.
BASF Nederland B.V.	Hoogheemraadschap van Delfland	ProRail	Waterschap Aa en Maas
Bee Foundation	Hoogheemraadschap van Rijnland	Provincie Drenthe	Waterschap De Dommel
Brancheorganisatie Akkerbouw	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	Provincie Zuid-Holland,	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
Bureau Waardenburg	IVN Natuureducatie	Provincie Flevoland	Waterschap Brabantse Delta
Commonland	IUCN National Committee of The Netherlands	Rabobank	Waterschap Limburg
Cosun Beet Company	Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging	RAVON	Wereld Natuur Fonds
CLM Onderzoek en Advies BV	Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging	Royal FloraHolland	Wij.Land
Cruydt-Hoeck Wildebloemenzaden,	BoerenNatuur	Staatsbosbeheer	Wageningen University & Research
De Natuur en Milieufederaties,	LandvanWaarde	Stichting Steenbreek	Wellantcollege
De Vlinderstichting	LandschappenNL	Stichting Veluwefonds	Westerdijk Fungal Biodiversity Institute
De Beestenbende BV	LTO Nederland	Samenwerkingsverband Nationale Parken	Zone.College
Delphy BV	Louis Bolk Instituut	Stichting Bloeiend Boerenland	
Deltares,	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	SBNL Natuurfonds	
Duurzame Zuivelketen	Naturalis Biodiversity Center	TiFN	
FLORON	Natuurmonumenten	Universiteit Utrecht	
ForFarmers	Nationaal Groenfonds	Unie van Waterschappen	
Gemeente Zwolle	Netherlands Ecological Research Network (NERN)	Vitens	
Gemeente Delft	Nevedi	Vogelbescherming Nederland	

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Stichting Deltaplan kon in 2020 haar activiteiten uitvoeren dankzij de bijdragen van de Postcode Loterij, Addesium Foundation en het ministerie van LNV. WNF heeft middelen beschikbaar gesteld voor de Samen voor Biodiversiteitsprijs.

Over hoe de beschikbare middelen zijn besteed, kunt u lezen in bijgaand financieel verslag.

[LEES FINANCIEEL VERSLAG >](#)

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

VOLG ONS

Kijk voor meer informatie over het Deltaplan Biodiversiteitsherstel op www.samenvoorbiodiversiteit.nl.

Heb je een vraag of opmerking?

Stuur dan een email naar info@samenvoorbiodiversiteit.nl.

Postadres

Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel
Bronland 12S
6708 WH Wageningen

Samen voor Biodiversiteit werd in 2020 gesteund door:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

ADESSIUM
FOUNDATION

